

Siedätyshoidolla helpotusta allergiaa sairastavan arkeen

Päivitetty 6.8.2019

Siedätyshoito on pitkäaikaista hoitoa, jolla pyritään kasvattamaan elimistön sietokykyä allergian aiheuttajaa kohtaan. Siedätyksellä allergiaoireet ja tarve käyttää lääkkeitä vähenevät ja elämänlaatu paranee. Siedätyshoidon tulos säilyy hyvänä useampia vuosia. Vuonna 2018 sai Suomessa siedätyshoitoa 6 500 henkilöä.

Siedätyshoitoa voidaan antaa allergiseen nuhaan, silmän allergiseen sidekalvo-tulehdukseen, allergiseen astmaan ja ampiaisen tai mehiläisen piston aiheuttamaan pistiäisallergiaan. Siedätyshoitoa annetaan pistoksina ihon alle tai kielenalustabletteina tai -liuoksina.

Erityistapauksissa myös allergisoivalle ruoka-aineelle voidaan siedättää.

Mitä on allergia?

Ihmisen puolustusjärjestelmän tehtävänä on suojella elimistöä muun muassa bakteereilta ja viruksilta. Osalla ihmisistä puolustusjärjestelmä voi kuitenkin harhautua reagoimaan ympäristön tavallisiin aineisiin (allergeeneihin), jotka ovat suurimmalle osalle ihmisistä vaarattomia. Tätä reaktiotapaa kutsutaan allergiaksi. Allergiassa immunoglobuliini E:n vasta-aineet tunnistavat allergeeneja, ja tästä seurauksena on välitön allerginen reaktio ja allergiset oireet.

Allerginen nuha ja allerginen astma

Allergista nuhaa ja silmän allergista sidekalvo-tulehdusta aiheuttavat Suomessa lehtipuut (esimerkiksi leppä ja koivu), heinäkasvit (esimerkiksi timotei), pujo, eläimet (koira, kissa, hevonen) ja pölypunkki.

Allerginen nuha voi olla ajoittaista, kuten siitepölyn aiheuttama nuhaa, tai jatkuvaa, jolloin kyseessä on ympärivuotinen nuha.

Allergisen nuhan ja silmän sidekalvotulehduksen hoidossa käytetään suun kautta otettavaa antihistamiinilääkitystä, nenäkortisonisuihkeita ja allergiasilmätippoja. Allergista nuhaa sairastavia on maassamme varsin suuri joukko, noin miljoona henkilöä.

Allergista nuhaa sairastavilla on 2–3,5-kertainen riski sairastua astmaan verrattuna henkilöihin, joilla ei ole allergista nuhaa. Astma on keuhkojen tulehdussairaus, jonka oireita ovat hengenahdistus, limaneritys ja pitkittynyt yskä. Astmaa sairastavista aikuisista puolella ja lapsista valtaosalla on allergiataipumus.

Astmasta on olemassa erillinen Käypä hoito -suositus ja -potilasversio [Astma](#).

Pistiäisallergia

Allergisena reaktiona ampiaisen tai mehiläisen pistoon voi ilmetä paikallista ihon punoitusta ja turvotusta sekä nokkosihottumaa, johon voi liittyä turvotusta limakalvoilla. Nämä ovat lieviä yleisreaktioita.

Vaikeita yleisreaktioita ovat verenkierto- ja hengityselinoireet. Pahimmillaan ampiaisen tai mehiläisen pisto voi aiheuttaa henkeä uhkaavan anafylaktisen reaktion. Siihen liittyy voimakas verenpaineen lasku ja mahdollisesti tajunnan häiriöitä.

Vaikean yleisreaktion jälkeen siedätyshoito on aiheellinen. Lisäksi vaikean reaktion saaneilla tulee olla mukanaan adrenaliini-injektori, joka on kertakäyttöinen, reseptillä saatava adrenaliiniruiske käytettäväksi anafylaktisen reaktion ensiavuksi.

Ruoka-aineallergia ja ruokasiedätys

Ruoka-aineallergioista tavallisimpia ovat maito-, kananmuna-, maapähkinä- ja vehnäallergia. Maito- ja kananmuna-allergia ovat yleisempiä nuoremmilla lapsilla ja maapähkinäallergia vanhemmilla. Lapsen sietokyky maidolle ja kananmunalle kehittyy yleisesti lapsen kasvaessa.

Lasten ruoka-allergioista on laadittu Käypä hoito -suositus, ja siitä on olemassa oma potilasversionsa [Ruoka-allergia lapsilla](#).

Ruokasiedätyksessä allergeenia annetaan ruoan muodossa kasvavina annoksina. Siedätystä voidaan harkita hoitona vähintään 5-vuotiaalle lapselle, jolla on erityisen hankalia oireita aiheuttava maito-, kananmuna- tai maapähkinä-allergia. Ruokasiedätys on vielä kokeellista hoitoa, jota voidaan antaa siihen perehtyneissä tutkimuslaitoksissa.

Milloin on syytä harkita siedätyshoitoa?

Siedätyshoitoa on syytä harkita silloin, kun potilaalla on jatkuvasti allergiseen nuhaan liittyviä allergiaoireita, ne ovat hankalia tai niitä esiintyy toistuvasti.

Siedätyshoidon aloitusikä määräytyy siedätyshoitovalmisteen myyntiluvan tai valmisteyhteenvedon perusteella (potilaan tulee olla vähintään 5–12-vuotias). Astman on oltava koko siedätyshoidon ajan hyvässä hoitotasapainossa.

Siedätyshoitoon pitää voida sitoutua pitkäksi aikaa. Siedätyshoidon kesto on 3 vuotta ja pistiäissiedätyksessä yleensä 5 vuotta. Ruokasiedätys kestää koko elinajan.

Siedätyshoito on turvallista, kun se on toteutettu ohjeiden mukaan.

Miten siedätyshoito toteutetaan?

Hoidon aloittaa allergisten sairauksien hoitoon perehtynyt lääkäri, ja sen toteuttaa siedätyshoitoon koulutettu sairaan- tai terveydenhoitaja.

Ennen hoidon aloitusta potilaalle kerrotaan hoitoon liittyvistä käytännön asioista, kuten hoidon aiheuttamista rajoituksista, mahdollisista haittavaikutuksista ja kustannuksista sekä muiden lääkkeiden käytöstä. Pistoshoitoa saaville tehdään siedätyshoitokortti, johon kirjataan hoidon toteutus. Kortti sisältää myös hoitavan lääkärin ja hoitajan yhteystiedot.

Siitepölyallergiassa siedätyshoito aloitetaan siitepölykauden ulkopuolella, viimeistään tammi–helmikuussa. Muissa kuin siitepölyallergioissa hoito voidaan aloittaa mihin vuodenaikaan tahansa.

Kielenalushoito

Kielenalushoidossa ensimmäinen tabletti tai liuosannos otetaan sairaanhoitajan vastaanotolla lääkärin valvonnassa, minkä jälkeen potilaan vointia seurataan puoli tuntia.

Mikäli tilanne sujuu ongelmitta, jatkossa siedätyshoitovalmisteen voi ottaa kotona kerran päivässä annettujen ohjeiden mukaan.

Pistoshoito

Pistoshoito alku toteutetaan erikoissairaanhoidossa, ja sitä jatketaan joko erikoissairaanhoidossa tai perusterveydenhuollossa. Jokaisen hoitokerran aluksi tarkistetaan tietyt terveydentilaan liittyvät seikat, ja potilasta tarkkaillaan pistoksen jälkeen aina vähintään puoli tuntia.

Siedätyshoitoa antavassa paikassa täytyy olla elvytysvalmius.

Alle 15-vuotiaalla tulee olla mukanaan saattaja.

Onko siedätyshoidolla haittavaikutuksia?

Pääasiassa reaktiot siedätyshoitoon ovat joko paikallisia tai lieviä yleisreaktioita, joista suurin osa tulee hoidon aloitusvaiheessa.

Kielenalussiedätyshoidon aikana noin puolella hoidetuista on ollut tuntemuksia – paikallista kutinaa tai turvotusta – lähinnä suun limakalvoilla.

Pistoshoidon ylläpitovaiheen aikana useimmilla hoidetuista ei ole ilmennyt haittavaikutuksia. Haittavaikutuksien toteamiseksi joka hoitokerran jälkeen potilasta tarkkaillaan hoitopaikassa vähintään puoli tuntia, minkä aikana hoitaja tai lääkäri varmistaa potilaan voinnin.

Anafylaktiset reaktiot ovat harvinaisia.

Lisätietoa aiheesta

[Allergia-, iho- ja astmaliitto](#) on valtakunnallinen terveysjärjestö, jonka tehtävänä on parantaa allergisten, astmaatikkojen, palovamma-
potilaiden, eri tavoin herkistyneiden sekä erilaisia, myös harvinaisia, ihotauteja sairastavien ja heidän läheistensä elämänlaatua.

[Hengityслиitto](#) on sosiaali- ja terveysalan järjestö, jonka tehtävänä on edistää hengitysterveyttä ja hengityssairaana hyvää elämää, jotta meidän kaikkien olisi helpompi hengittää.

Potilasversiossa mainitut organisaatiot antavat lisätietoa aiheeseen liittyen. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin Käypä hoito -toimitus ei vastaa muiden organisaatioiden antaman tiedon laadusta tai luotettavuudesta.

Tekijät

Potilasversion tekstin on laatinut Lääkäriseura Duodecimin Käypä hoito -suosituksen päivityksen pohjalta potilasversioista vastaava toimittaja **Kirsi Tarnanen**.

Tekstin ovat tarkistaneet Käypä hoito -työryhmän puheenjohtaja, professori, lastentautien ja lasten allergisten sairauksien erikoislääkäri **Johannes Savolainen** Turun yliopistosta, kliinisen mikrobiologian erikoislääkäri, dosentti **Tuomas Virtanen** Itä-Suomen yliopistosta, korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri, dosentti **Jura Numminen** Pirkanmaan sairaanhoitopiiristä, lastentautien ja lastenallergologian erikoislääkäri, dosentti **Mikael Kuitunen** Helsingin yliopistosta, keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkäri, dosentti **Paula Pallasaho** Espoon sosiaali- ja terveys-
toimesta, erikoissairaanhoitaja **Pia Ralli** Helsingin yliopistollisesta keskussairaala-
sta ja Käypä hoito -toimittaja, terveydenhuollon erikoislääkäri, dosentti **Katriina Kukkonen-Harjula** Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymästä.